

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis Schildi[i] De Caucis

Schild, Johannes

Lvgd. Batav., 1649

Cap. II. Lunam foeminino Cauci genere profantur, masculino ceteris usurpatam Germanis. Exsculptum ex ea variatione mysterium ridetur. Sol Cauco cultus. Hama. Pueros hodiernus eo vocabulo Caucus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13007

CAP. II.

Lunam foeminino Cauci genere profantur, masculino ceteris usurpatam Germanis. Exsculptum ex ea variatione mysterium ridetur. Sol Cauco cultus. Hama. Pueros hodiernus eo vocabulo Caucus objurgat. Nova nominis ejus excogitata ratio. Nemora Deorum Germania nominibus appellat. Ham, nemus, aut lucus. Latinorum Nemorensis.

LUnam, Caucis adoratam, exhibuimus. Quorū hodiēq; posteritas cum linguæ suæ genium agnoscit, ut sidus, adorantium plerisq; pro foeminino habitum numine, ipsi cum finitimis eodē profari genere teneantur, cūm Teutonum reliqui virili soleant efferre. Neq; verò propterea pertimescendum illis est, ne summam imperii à viris ad sese transferant uxores; quanquam tale quidpiam lepidè ac venustè in Caracalla tradidit Ælius Spartianus: *Sciendum doctissimis quibusque id memoriae traditum, atque ita nunc quoque à Carrenis præcipuè haberi, ut qui Lunam foemineo nomine ac sexu putaverit nuncupandam, is addictus mulieribus semper inserviat: at verò qui marem esse Deum crediderit, is dōminetur uxori, neque ullas muliebres patiatur insidias.* Ceterum nulli dubitamus, quin in eodem apud eos honore Sol fuerit, dux, & princeps, & moderator luminum reliquorum: ctiamsi

etiamsi pauciores hîc fugitivæ superstitionis indices ferventur. Nam & universim de Germanis proditum est, Solem eos Lunamque Deorum numero duxisse, & vix ullius populi mores admiscere, ut Lunæ colendæ opinione siderati, immunes à Solaris admiratione majestatis essent. Saxones, qui postea suum Caucis nomen obtrufere, Deum Hama sunt impensè venerati: quem vir eruditus arcessens ab Ebræorum *חמא chama*, solem fuisse, vetustissimis cultum Germanis, augurabatur. Sed cum ea vox Ebræis non Solem modò, sed calorem etiam signet, ambiguum fieri queat, Soline eo nomine litaverint, an verò Igni, quem haud minùs, quàm illum, inter priscos nostratium Deos dedicatum comperimus. Sanè ne nunc quidem, puerilem increpitori lasciviam, vocabulo *Ham* uti desistimus, tanquam obsoleti quod superest erroris, inter minas, ab interitu retrahamus. Quemadmodum sui Saxonibus ævi, formulas inter execratrices, relictam deæstri Crodo mentionem, adnotat in secundo Saxoniorum Crantzius. Aliam tamen ejusce causam appellationis excogitavimus, quæ etsi non sit ad liquidum ratione perducta, fortasse tamen immiscere se non exhibilandis queat. Haud difficile est observatu, sæpe gentiles Deum nominibus epitheta subrogasse Deum,

H quæ

quæ vel locus sacrorum, vel beneficentia grandior, vel cerimonia edidisset insignior. Id Hamæ quoque si quis accidisse conjexit, eo se veri defenderit imitamento, quòd sylvæ, in extremam altitudinem editis arboribus umbrosæ, templorum vicem majoribus exhibuere nostris. Quæ quidem templa, non ingeniis aut opibus excitata mortalium, sed à luxuriante substructa natura, in nomina sæpe coaluisse Deorum, quæ sacra erant, è loco Taciti claret. In libello de Germania: *Lucos ac nemora consecrant, Deorumque nominibus appellant secretum illud, quod sola reverentia vident.* Secreti vocem de luco pariliter usurpat Seneca Ep. xli. *Proceritas sylvæ, & secretum loci, & admiratio umbræ, in aperto tam densa atque continua, fidem tibi numinis facit.* Nec longè recessit ab eo Plinius lib. xii. cap. i. *Lucos, atque in iis silentia ipsa, adoramus.* Adjicit Tacitus: *quod solâ reverentiâ vident: nempe Deos, quibus sylvas fecerant cognomines, nec cohibendos parietibus, nec in ullam humani oris speciem assimilandos, ex magnitudine cœlestium, arbitrabantur: sed, in illius secreti silentio, sanctius aliquid, ac majus adspectu mortali concipiebant.* Eadem ferè de Carmelo monte secundus exhibet Historiarum: *Est Iudæam inter Syriamque Carmelus, ita vocant montem Deumque.*
nec

nec simulacrum Deo, aut templum, sic tradidère majores, aram tantum & reverentiam. Lapsu deinde seculorum, qui vel imperitiores antiquæ superstitionis erant, vel novo eam suspendere paxillo conabantur, ex adverso luci vernaculam dictionem, in proprium Deo alicui vocabulum transfudère. *Ham* Germano lucum nemúsve denotabat: unde trans Albim opposita Caucis urbs Hamburgi cœpta est appellatione donari: & in ipsa Chaucide *Stolham, Esensham, Hamhusen* perituræ vestigia vocis odoranti repræsentant. Hama igitur Saxonum esto Nemorensis. Quanquam de tali nostrorum nemore libenter illud ex Ovidii Metamorphosi repetam:

Quis Deus incertum est, habitat Deus.

Latini, quod apprime opinioni nostræ propitium est, Dianam à *παλῶς* appellitare *Nemorenses* consueverant, à nemore, quod cultui consecratum Deæ intelligebant: itémque sacerdotem ejus *regem Nemorenses*, quem memorat in Caligulæ vita Suetonius.

CAP. III.

Deorum Deus à Caucis, nomine Duth, invocatus. Vnde Ioduth, nota subitaneo pavefactis infortunio formula. Nec à publicis exulare jussa moribus. Gentiles, ab atrocior calamitate deprehensos, ad unius excitatos fuisse mentionem Dei. Ooster Saxonum Dea, sollemniter mense Aprili culta, unde Paschatis festum Saxonibus Ooster. Sacris Christianis initiatos, umbras subinde quasdam